

รัตนราชินีประเทศไทย
พระราชกรณียกิจด้านศาสนา

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถโปรดการจัดดอกไม้บูชาพระ

พระราชกรณียกิจด้านศาสนา

พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นอัครศาสนูปถัมภก ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนาตามที่ตนเชื่อและศรัทธา

สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงตระหนักว่า ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์มิให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เป็นความชั่ว และเป็นแนวทางให้มนุษย์เลือกกระทำแต่ความดี จึงทรงตระหนักถึงความสำคัญในการอุปถัมภ์ศาสนา นอกจากนี้จะทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติพระราชกรณียกิจทางศาสนาโดยสม่ำเสมอแล้ว ยังทรงทะนุบำรุงศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็ศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ฮินดู และซิกข์ เพราะทรงถือว่าทุกศาสนาต่างก็มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนเช่นเดียวกัน ดังนั้น คราวใดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปในงานพระราชพิธี หรือทรงประกอบพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับศาสนา สมเด็จพระบรมราชินีนาถมักจะโดยเสด็จเสมอ ไม่ว่าจะเป็พิธีของศาสนาใด บางครั้งก็เสด็จพระราชดำเนิน โดยลำพังพระองค์เอง ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยความเคารพในประเพณีของศาสนานั้นๆ อย่างดียิ่ง

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ มีพระราชศรัทธาในพระพุทศาสนามาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ด้วยทรงรับการอบรมพื้นฐานความรู้เรื่องศาสนา มาจากพระบิดาพระมารดา คือ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ และ

รัตนราชินีประเทศไทย
พระราชกรณียกิจด้านศาสนา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร

เสด็จพระราชดำเนินไปในพิธีฉลองครบรอบ ๓๐๐ ปี ของวัดคอนเซ็ปชันแห่งพระแม่เจ้า กรุงเทพมหานคร เมื่อ ๒ ธันวาคม ๒๕๑๗

ถวายเครื่องบริขารแด่พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงจัดดอกบัวบูชาพระ

หม่อมหลวงบัว กิติยากร ทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งครัด ทรงเคารพนอบน้อมในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ทรงบำเพ็ญกุศลทาน เช่น ทรงบาตร ทรงเก็บดอกไม้มาบูชาพระ ทรงสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยได้ ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ มีน้ำพระราชหฤทัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทรงยึดมั่นในสัจจะ อยู่ในโอวาทครู อาจารย์ พระบิดามารดา

เมื่อทรงเข้าสู่พระราชพิธีราชาภิเษกสมรส และทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมราชินีนาถแล้ว ได้ทรงศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมในพระบรมพุทธานามมากขึ้น ทรงยกย่องเทิดทูนพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า เป็นผู้พระราชทานความรู้แก่พระองค์ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านพระพุทธศาสนา ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงนมัสการและสนทนาธรรมกับพระเถรานุเถระอยู่เสมอ ทรงใช้หลักธรรมเป็นแนวปฏิบัติทั้งในส่วนพระองค์และในฐานะสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่กลุ่มนักข่าวหญิง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ว่า

“...ฉันรู้สึกว่าการมีชีวิตของฉันทั้งโดยฐานะส่วนตัว และในฐานะที่เป็นพระราชินี ถ้าเมื่อไม่ได้พระพุทธศาสนา ก็คงจะแข็งแรงอยู่ไม่ได้ อย่างนี้...”

สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงพยายามทุกวิถีทางและทุกโอกาสที่จะทรงแนะนำให้พสกนิกรเห็นว่า ความเจริญทางด้านจิตใจเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุด ไม่น้อยไปกว่าความเจริญทางด้านวัตถุ เพราะจะช่วยให้ชีวิตมนุษย์สมบูรณ์และมีค่า ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่นักศึกษาวิชาพยาบาล ณ หอประชุมราชแพทยาลัย โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ความตอนหนึ่งว่า

“... ความเจริญทางด้านวัตถุจำต้องควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านจิตใจจึงจะทำให้ชีวิตมนุษย์สมบูรณ์และมีค่า บุคคลแม้จะเป็นผู้ที่ขาดความมั่นคงทางวัตถุ แต่ร่ำรวยยิ่งในด้านคุณธรรม มีความรักและห่วงใยในเพื่อนมนุษย์ จึงนับว่าเป็นผู้ที่พระพุทธศาสนายกย่องแล้วว่าเจริญแท้...”

นอกจากทรงได้รับความรู้ทางธรรมะจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว สมเด็จพระบรมราชินีนาถยังทรงศึกษาหลักธรรม ด้วยการทรงสนทนาธรรมกับพระเถรานุเถระและพระภิกษุที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ในยามที่เสด็จแปรพระราชฐานไปทรงเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่างๆ หากทรงมีโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมวัดวาอารามใด ก็จะมีพระราชศรัทธาถวายเงินบำรุงวัด รวมทั้งทรงสนทนาธรรมกับพระภิกษุสงฆ์ที่วัด

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการ
พระนิโรธรังสีคัมภีร์ปัญญาจารย์ (หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี)
เจ้าอาวาสวัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

เหล่านั้น นอกจากนี้ ยังโปรดให้ข้าราชการบริพารจัดซื้อหนังสือธรรมะ หนังสือเกี่ยวกับพุทธประวัติ ประวัติพระอัครสาวก และพระอริยสงฆ์มาถวาย

สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงยึดมั่นในพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ทรงพระเมตตากรุณาแก่ราษฎรทั่วไป โดยเฉพาะคนป่วย คนชรา คนพิการ คนปัญญาอ่อนและเด็ก ทรงปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข โปรดการทำบุญหรือการสังคัมสงเคราะห์มาแต่ทรงพระเยาว์ ทรงดำรงตำแหน่งประธานกิตติมศักดิ์ของสภาสังคัมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ทรงตั้ง “กองทุนเมตตา” ขึ้นโดยพระราชทรัพย์ริเริ่ม เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างรุนแรงและกระทบกับสถานภาพทางครอบครัว มีน้ำพระราชหฤทัยเมตตาห่วงใยบุคคลผู้พิการทั้งทางร่างกายและสมอง มีพระราชดำริว่า ผู้พิการควรได้รับความเอาใจใส่ดูแล ได้รับการบำบัดรักษาเมื่อป่วยเจ็บเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป และควรได้รับ

ทรงถวายผ้าไตรแก่บรรพชิตจีน
และญวน ในมหามงคล
ที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา
๕๐ พรรษา

การอบรมให้มีอาชีพตามความถนัด เพื่อจะได้ยังประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ นอกจากนั้นยังทรงไว้ซึ่งมุกติตาธรรม มีพระราชหฤทัยโสมนัสในความสุข ความเจริญและความสำเร็จของอาณาประชาราษฎร์ และทรงส่งเสริมพระราชทานกำลังใจให้ทำความดียิ่งขึ้น ทรงรักษาอุเบกขาธรรมวางพระองค์เป็นกลางไม่ทรงหวาดเกรงภัยอันตรายต่างๆ เมื่อต้องเสด็จพระราชดำเนินไปในถิ่นทุรกันดารเพื่อเยี่ยมเยียนราษฎร ทรงยึดมั่นในเบญจศีล เบญจธรรม อันเป็นธรรมะขั้นพื้นฐานที่สอนให้เว้นการทำชั่วประพฤติดีปฏิบัติชอบ มีพระราชศรัทธาอุปถัมภ์บำรุงพุทธศาสนา นอกจากการบำรุงด้วยพระราชทรัพย์แล้ว ยังทรงช่วยเผยแพร่ธรรมะด้วยวิธีการหลายหลาก เช่น พระราชทานเทพและหนังสือธรรมะแก่ผู้อยู่ในความทุกข์หรือเจ็บป่วย หรือพระราชทานไปยังโรงเรียนเพื่อเป็นการเผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์แก่เยาวชน

นอกจากนี้ ยังทรงอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์หลายด้าน เช่น ทรงถวายปัจจัยแก่พระเถระชั้นผู้ใหญ่ และพระเถระที่ทรงรู้จักเป็นประจำทุกเดือน ทรงอนุเคราะห์พระภิกษุสงฆ์ที่อาพาธ ทรงถวายปัจจัยเป็นค่ารักษาพยาบาล หรือพระราชทานทรัพย์แก่โรงพยาบาลเป็นทุนในการบริการ และอำนวยความสะดวกแก่พระสงฆ์ที่มารับการรักษา ตลอดจนมีพระราชเสาวนีย์ให้จัดภัตตาหารไปถวายพระเถระที่อาพาธเป็นพิเศษ เป็นต้น

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงถวาย
ผ้าห่ม ยารักษาโรค และปัจจัยแก่พระภิกษุ
ณ วัดชนาราม บ้านไทยสุข อำเภอศรีเสาะะ จังหวัดนราธิวาส

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงรับสถาปนาแม่ชีไทยไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ด้วยทรงเล็งเห็นว่าสถาบันแม่ชีไทยเป็นสถาบันของสตรีกลุ่มใหญ่ที่มุ่งรักษาศีล บำเพ็ญธรรม และช่วยทำงานให้แก่สังคมในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์สุขแก่คนหมู่มาก อีกทั้งทรงรับ “มูลนิธิส่งเสริมพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” ของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการสอนศีลธรรมแก่เยาวชน

นอกจากจะทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งครัดแล้ว สมเด็จพระบรมราชินีนาถยังทรงอุปถัมภ์บำรุงศาสนาอื่นในประเทศด้วย เพราะมีพระราชศรัทธาว่า ทุกศาสนาล้วนมีหลักธรรมที่สอนให้คนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามเช่นเดียวกัน มักจะเสด็จพระราชดำเนินหรือโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปในงานพิธีของศาสนาต่างๆ โดยมีทรงเลือกว่าเป็นงานพิธีของศาสนาใด ดังเช่นเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้โดย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
และพระบรมวงศานุวงศ์ รับเสด็จพระสันตปาปา จอห์น ปอล ที่ ๒
ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง

เสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวออกมารับเสด็จพระสันตปาปา จอห์น ปอล
ที่ ๒ ในโอกาสเสด็จเยือนประเทศไทย ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
ด้วยความเคารพยกย่องอย่างสมพระเกียรติ ยิ่งความชื่นชมยินดีมาสู่
คริสตศาสนิกชนในประเทศไทยเป็นอันมาก

เมื่อทรงแปรพระราชฐานไปเยี่ยมราษฎรในภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่
นับถือศาสนาอิสลาม มีขนบธรรมเนียมแตกต่างออกไปตามหลักปฏิบัติ
ของศาสนา ก็ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร
เหล่านั้นโดยมิได้เว้น ด้วยทรงถือว่าทุกคนเป็นราษฎรของพระองค์เช่นเดียว
กัน ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมมัสยิดที่อิหม่ามประจำมัสยิดกราบ
บังคมทูลเชิญเสด็จ และพระราชทานเงินบำรุงมัสยิดนั้นๆ ในเดือนรอมฎอน
อันเป็นเดือนที่ชาวมุสลิมถือศีลอด ยังทรงพระกรุณาพระราชทานอินทผลัม
แก่อิหม่ามในเขต ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย

เสด็จลงแทนพระองค์ พระราชทานโล่เกียรติคุณ และเงินรางวัลแก่
ผู้แทนคณะอิสลามประจำจังหวัด และอิหม่ามที่ได้รับการคัดเลือกว่า
มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ณ ทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

เสด็จ
พระราชดำเนิน
ไปทรงเยี่ยม
ราษฎรชาวไทย
มุสลิมที่มีสติ
กลาง
จังหวัดปัตตานี

พระราชกรณียกิจในการทะนุบำรุงศาสนาในพระราชอาณาจักร
โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธศาสนา ซึ่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้ทรง
ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชนตลอดมา ทำให้มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยขอพระราชทานทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อเฉลิมพระเกียรติให้แผ่ไพศาลยิ่งขึ้น